

Ferencvárosi szív

Abban az évben az FTC vízilabdacsapata egyszerre több ponton is megerősödött. Az UTE-ból átlépett Németh János, vagyis Jamesz, a rettegett középcsatár, többszörös világbajnok, olimpiai bajnok, a magyar vízisport egyik felejtethetetlen csillaga. Átigazolását kérte továbbá a III. kerületből Bródy, ugyancsak világbajnok, s az egykori olimpiai győztes aranycsapat kapusa. És az MTK-ból a ferencvárosiakhoz léptem át én is – noha eszembe se jut, hogy magamat akármilyen tekintetben a vízilabdázás említett nagyjaihoz hasonlítsam. Hiszen fiatal, vékonyka voltam, inkább lelkes, mint tapasztalt, inkább technikás, mint állóképes – pedig egy megbízható hátvédnek mindenekelőtt testi erőre, súlyra van szüksége.

Annyit azért el kell mondanom sajátosan megszakadt sportolói pályafutásomról, hogy az korán indult és igen változatos volt. Tizenegy éves koromban tűntem fel, egy újpesti „békaversenyen”, ahová Nógrádverőcéről vitt el az ott nyaraló Szigeti II., s amelyet az UTE lila-fehér színeiben meg is nyertem: egy csokoládés minyon volt a győzelmi díj. Akkor még gyorsúszónak készültem, és a japán sprinterek technikáját tanulmányoztam. Egy-két évi edzés után azonban látni lehetett, hogy nem ez az utam, és mégse én leszek a magyar Miyazaki; – lassan elkedvetlenedtem s az atlétikában próbálkoztam. Néhány esztendei szünet után, hatodik koromban szálltam újra vízbe, az Eötvös-gimnázium vízipólócsapatának hátvédjeként. Rövidesen a magyar középiskolai válogatottba is bekerültem: 10:1-re vertük az osztrák diákokat. S jöllehet az egyetlen (udvariasságból, edzői utasításra beengedett) gólért, amelynek közelében sem voltam, a Virradat című hetilap engem hibáztatott, ez csak az ellenlábás *Pesti Naplónál* dolgozó apámnak szánt sportszerűtlen mélyütés volt, és akkor már biztosan tudtam, hogy vízilabdázó leszek, állóbekk, semmi más. Gimnáziumbeli sporttársaim mind az MTK-ban játszottak, engem is oda hívtak: így előbb az újonc, majd az ifjúsági csapatban küzdöttem a kék-fehér színekért.

A sportolók abban az időben klubról klubra vándoroltak: ebben szerepe volt mindenféle baráti, politikai, még anyagi szempontnak is, hisz az egyesületek versengtek egy-egy jobb játékosért, álláshoz és más előnyökhöz jutatták. Én ugyan jól éreztem magam az MTK-ban, a kitűnő Schlenker keze alatt, de bizonyos nosztalgia és titkos rokonszenv már régen vonzott a fe-

rencvárosiakhoz. Diákkoromban az Üllői úton laktunk, s ha veszélyes napokon iskolát kerültem, többnyire a közeli FTC-pályán kötöttem ki, néztem a legendás zöld-fehér labdarúgók edzését. És persze vonzott a híres Fradi-romantika, a Patakik, Sárosik, Toldik törhetetlen küzdőszelleme. Az FTC vízipólócsapata akkor ugyan még nem tartozott a legelsőkhöz, de összeforrott, mindig szívvel-lélekkel harcoló együttes volt, amely rajongó közönsége biztatására okozott már néhány meglepetést ellenfeleinek. És egy társaság, egy banda az egész szakosztály, úszók, vízilabdázók, meg az úszónők, a legjobb versenyzők és legcsinosabb lányok az egész vízisportban: tengerzöld köpenyben, kipirult arccal lelkesítik csapatukat a tribünről. Csupa cimbora, csupa csínytevő jó barát, s köztük néhány különösen érdekes egyéniség, akik már rég fölkellették érdeklődésemet – de erről később. Elég annyi, hogy amikor az MTK hirtelen felbomlott, s legkiválóbb játékosai csoportosan a BSE-be, a főváros egyesületébe léptek, én is engedtem a csábításnak: elhagytam a kék-fehéreket és az FTC-be igazoltam át. Igaz, kapacitáltak erősen, mert a védelmük kiiregedett, s lámpással keresték az ifjú bekket.

De ismétlem: én voltam ott a legkisebb pont, még az se dőlt el, hogy bekerülök-e az első csapatba. A nagy szenzáció Németh Jamesz átlépése, akiről tudnivaló, hogy Halasy Olivérrel űk voltak a hazai vízilabdázás megújítói, világhírének kovácsai és máig legkiemelkedőbb alakjai. Mindkét játékos Újpesten nőtt fel, a téli kikötő fauszodájában, s tíz éven át vitték győzelemről győzelemre a bajnok UTE csapatát meg a magyar válogatottat. Amikor történetem játszódik, Halasy egy-két esztendeje már visszavonult, mégis gyalázatnak érezném itt szót nem ejteni róla.

A fél lába térd alatt hiányzott, valami gyerekkori baleset érte. Külseje egyébként se volt atlétainak mondható: alacsony, széles, kissé hasas, kövérekés. Ez a rokkant, látszatra inkább puha ember 400-tól 1500 méterig letarolta a gyorsúszóversenyeket, és ha jól emlékszem, tizenegyszer nyerte meg a folyambajnokságot; az utolsó négy évben úgy, hogy be sem nevezett. Csak sántikált felöltözve, nyakkendősen a kofahajón, amely a versenyzőket szállította föl a szigetcsúcsnál kijelölt starthoz, jó tanácsokat osztogatott a magukat vadul zsírozó UTE-úszóknak, s kurtán vetette oda az újságíróknak: elég volt, nem indulok, jöjjenek a fiatalok. Amikor aztán rajthoz álltunk, egyszerre csak ott ugrált közöttünk a hirtelen nekivetkőzött Halasy Olivér, be a vízbe, rögtön az élre – mert hisz a szabály szerint a tavalyi bajnoknak nem kell neveznie. Meg is nyerte mindig, senki úgy nem ismerte a Dunát, a titkos áramokat, forgókat, a gyors vizeket, ahol csak el kell feküdni, röpti előre a folyó sodra. Az utolsó évben örök riválisa, Páhok már márciusban

kint edzett a Dunán, s augusztusra olyan formába lendült, hogy legjobb barátai is azt tanácsolták Olinak: ne induljon a folyambajnokságon, mert a hozzáértők szerint legalább egy kilométerrel lemarad. De Halasy jobban értett hozzá, s miután a szokásos színházat végigjátszotta, startolt, és hatalmas iramban rögtön az élre tört. Páhok a nyomában – a mezőny leszakadt. Bizonyos idő múlva Páhok – aki abban az évben már valóban sokkal gyorsabb volt – meg akarta előzni, s jobb felé került. Erre Halasy maga is jobb felé húzott, éppen Páhok orra elé, jól belekraulozott a képébe, rengeteg vizet fröcskölve rá. Páhok később balra próbált előzni, Halasy azonban – aki nek köztudomásúan a tarkóján is szemé volt – bal felé is ugyanúgy elébe úszott, és a fölzavart víztömeggel újra elkábította. Ez így ment tizenhárom kilométeren át – a dühöngő Páhoknak nem volt elég széles a Duna, hogy megelőzze féllábú vetélytársát. Halasynak ugyanannyi előnye volt a célban, mint az indulásnál: két méter.

A magyar úszók azóta előrébb törtek, s Halasy csúcseredményei – ez a rekordok sorsa – ma már csak por és hamu. De a *vízilabdázó* hírnevét nem homályosította el az idő: e sánta fedezethez hasonló taktikust nem láttunk még a hazai medencékben. Mert fedezet volt, oly vérbeli, mint senki azóta: a csapat tengelye, agya, védő és támadó egyszerre. Az ő feledhetetlen fordulásai! Ha az ellenfél rohamozott, nem ment rá a csatárra, csak úszott mögötte fél testhossznyira, figyelte. Mikor a csatár lőni készült, és fölemelte a labdát, Halasy csupán megnyomta kissé a hátát a víz alatt. Egy icipicit tolt rajta, éppen csak annyira, hogy az ellenfél megingott a vízben, lövése elpuhult, erőtlen lett, s így a labda a kapus könnyű zsákmánya. De Halasy már előbb megfordult, már a lövés pillanatában, az a kis tolás őt visszafelé indította el, a másik kapu felé: máris két-három méter előnye volt. Akkor aztán fölzengett a tribün: Oli elé! – ma is hallom, és belesajdul a szívem! Halasy megkapta a labdát, úszott, és olyan még nem született, aki őt utolérte volna: a labdával állítólag gyorsabban úszott, mint anélkül. Inkább helyezett, mint lőtt, vagy Némethről csalogatta magára a hátvédet, s úgy passzolt oda, tisztán – de sok szép magyar gól született így! Halasy nem ismert elveszett csatát: ha az ellenfél akár 3:1-re vezetett, az utolsó percben is meg tudta fordítani a mérkőzést. Nem ismert jó- és balszerencsét, sem elfogult bírót, rossz időt, hideg vizet, szokatlan labdát vagy más kifogást, amire a vesztesek hivatkoznak; Halasy csak egyet tudott: győzni, harcolni víz felett és víz alatt, szabályosan vagy szabálytalanul, és győzni mindenáron. Csalhatatlan labdaérzéke volt. Németh Jamesz mesélte, hogy amikor ő még fiatal, vékony kamasz volt, Komjádi Béla, a magyar vízilabdázás atyamestere, a hosszú, fárasztó kétkapus edzéseken ki-kihívta a vízből pihenni, maga mellé ültette, magyarázgatta a játékot. Halasy egy ízben egyedül úszott előre, a

labda meg egész hátul volt, valami kavarodásban, nem is láthatta. Csak úszott, majd hirtelen felnyúlt érte a levegőbe, lehúzta. Honnan tudta, hogy éppen oda dobják, éppen akkor? – Ez az, fiam – mondta Komjádi –, amit nem lehet megtanulni.

Egy barátságos edzőmérkőzésen, még középiskolás koromban, én is szembekerültem Halasyval. Ketten küzdöttünk a labdáért, amely inkább felém esett a vízre. Halasy támadott, én pedig védtem a zsákmányomat. Combomon ekkor éles, fájdalmas szúrást éreztem: hegyes lábcsontjával döfött belém. Felszisszentem, s egy pillanatra elbódultam – mire magamhoz tértem, Halasy már messzi járt a labdával. Ne szólja meg érte senki: a vízipóló abban az időben olyan sport volt, az boldogult, aki ügyesebben játszotta ki a szabályokat s azt, hogy a bíró nem lát a víz alá. Még egy emléket hordozok róla, amíg élek: egyszer megszólításával tüntetett ki. – Mi van, kis Kosztolányi? – fordult felém a zuhanyozóban; tiltakozásomra legyintett: – Az is egy író.

Amilyen tervező és építő Halasy, a munkának olyan betetőzője volt Németh. Soha csatár még annyi gólt nem lőtt, mint ez a labdaművész, ez a zsonglőr: százféle módját ismerte, hogy kell lerázni a háttvédek erőszakoskodását, s „megetetni” a lesben álló kapusokat. A center, vagyis középcsatár ugyanis rögtön kezdésnél az ellenfél kapujához úszik, ott tanyázik háttal a hálónak, a mezőnyt figyelve, s várva, mikor kapja meg a labdát. Az egyik háttvéd pedig, az *állóbekek* tüstént mellé áll, pontosabban *rá*, – mert hiszen szünet nélkül tapossák, gyomrozzák, markolásszák egymást, akkor is, ha a labda a túlsó térfélen mozog; harcolnak a pozícióért. Akadnak elszánt háttvédek, akik centiméteres körmöket növesztenek, vastagra, keményre edzik, s némely forróbb mérkőzésen Magyarország hegy- és vízrajzi térképét karmolják a csatár hátára. Mások nem átallják a víz alatt lefogni a kezét, combjukkal átkulcsolni derekát, úgy, hogy a szegény center nyikkanni se tud, mint a kalodában. Németh Jamesszel szemben azonban teljesen hatástalanok voltak az efféle alattomoságok. Ha a jobb kezét lefogták, ugyanúgy lőtt, csavart vagy ejtett a ballal, esetleg *dopperral* továbbított a kapuba, azaz kettőzéssel: így nevezik azt a pöckölést, mikor a center csak visszakézről nyúl bele az éles labdába, hogy iránya megváltozzék, s a helyezkedő kapus mellett süvítsen a hálóba. Ha a bal kezét is lefogták, lábát dugta ki a vízből, s úgy rúgta be, ha a lábát is átkulcsolták, fejjel, vállal: nem lehetett lefegyverezni. Olykor az egész emberből csupán egy térd vagy egy tenyér meredt ki a vízből: a labda oda pattant, majd a kapuba. A hajdan vékonydongájú kamasz idővel aztán vállas, izmos férfivá vastagodott, akkor már elnyomni se bírták: számlálatlanul lőtte, ejtette, pöckölte, csavarta, pattintotta, rúgta, fejelte Újpest és Magyarország nagyobb dicsőségére a gólokat.

Amikor mi az FTC-ben egy csapatba kerültünk, Németh Jamesz már túl volt pályája delén. Elmúlt harmincéves, és egy folt sötétedett a múltján: az utolsó német-magyaron elengedte Gunstot. A dolog úgy történt, hogy az eldurvult mérkőzésen sorra állították ki a játékosokat, s végül a kapusokon kívül, ha jól emlékszem, mindössze négyen maradtak vízben. Köztük Jamesz, aki a német háló előtt tanyázott, s a nyakán Gunst: a rangadó akkor még döntetlenre állt. Gunst – hátvéd létére – egyszerre megindult a magyar kapu felé. Németh nem ment utána, bizonyára úgy okoskodott, hogy ez a tohonya bekk csak nem fog gólt lőni, és akkor ő tisztán áll, visszakapja a labdát – és győzünk. Ez az okoskodás következményeiben végzetesnek bizonyult. Gunst nem törődött azzal, hogy ő csak hátvéd, egész nyugodtan belőtte a gólt, s a németek ezzel megnyerték a mérkőzést. Németh pedig – annyi nagy csata hőse – kiesett a magyar válogatottból. És nem sokkal utóbb az UTE csapatából is.

Mindkét helyről Kislégi szorította ki, az újpestiek nagy reményű fiatal centerre: egy hatalmas termetű, hatalmas erejű csatár, aki – noha korántsem volt olyan művésze a labdának, mint Jamesz – eredményességével már rég fölébresztette a szakemberek figyelmét. Eddig szélsőként játszott Németh *mellett*, most azonban a *helyére* került, centernek. Kislégivel találkozunk még – de abban nem mernék itt hamarjában ítélni: eléggé meggondolták-e úszósportunk akkori vezetői ezt a cserét? Németh ezután is sok évig veszélyes csatár volt, legjobb pillanataiban még mindig ellenállhatatlan. Másrészt Kislégi is – bár szerintem Némethet sosem tudta feledtetni – derekasan helytállt számos nagy találkozón, míg egy napon aztán őt is lecserélték. De hát ilyen a világ: a vízilabdázók jönnek, tündökölnek, küzdenek a labdáért, levegőért, majd alámerülnek, s egy buborék se marad ott a vízben.

Németh persze nem tudta ezt ilyen filozofikusan szemlélni. Halálosan megsértődött – ő, akit másutt el se lehetett képzelni, csak az újpestieknél – odahagyta a lila-fehéreket, szívében egy törrel. Nem is játékosnak jött át az FTC-be, hanem edzőnek: mert ő többé nem száll vízbe, labdát nem vesz a kezére. (Mi természetesen bizakodtunk erősen, hogyha majd megindul az évad, úgyse bírja ki a szárazon.) Némethet csakhamar közelebből is megismertem, és pedig igen eszes, éles logikájú embernek. Külséjében, öltözetében is különbözött azoktól a pulóveres, léha alakoktól, akik a sportolók hírnevét rontják: Németh mindig szolid és választékos volt, nyakkendő, puhakalapot viselt, és az újpesti kórház gondnokaként példás alaposággal látta el munkáját. Az egykori tanoncfiú nagy fáradtsággal a középiskolát is elvégezte, s ámbár a világhír korán szárnyaira vette, minden tekintetben józan és derék embernek bizonyult; – aki az utcán elment e bajuszos, kopaszodó családapa mellett, bizony nem gondolta volna, hogy a földgolyó egyik legkiválóbb és legismertebb sportolóját látja.

Csak hát a szenvedélyein nem bírt uralkodni. Ha egyszer elfogta a düh, elvesztett minden mértéket: némely rosszul sikerült mérkőzés után félórán át ordítozott a kabinok közt, gyalázta a csalárd bírákat, a sportélet vezetőit, megrészegetett saját hangjától s ilyenkor a legképtelenebb gyanúsításokig ragadtatta magát. Később, amikor jobban összebarátkoztunk, higgadtan beszélt a Gunst-ügyről is, egy percig se mentegetve magát: hiba volt, tévedés volt, szívéből sajnálja. De már abban, hogy a válogatottból kihagyták, mindenféle bonyolult összeesküvést látott, ellenségei manőverét, hajszát, rágalmhadjáratot, és hogy ő tudja, kik szomjaznak a vérére, meg is mondhatná, ha akarná. És vissza is vonul, ha ez a boldogságuk egyseseknek (hogy kiknek, sosem derült ki), hadd lássa a világ, mire jut a magyar vízilabdázás Németh János nélkül. De őt aztán ne vádolja senki, és így tovább...

Az átigazolási időszak késő ősszel volt; a tél és tavasz előkészületekben telt a nyári évadra. Jamesz rögtön át is vette a csapatot, és nagyon erős edzést kezdett: hosszú úszásokkal, gyors, sűrű sprintekkel, végtelen passz- és lövésgyakorlatokkal, egykapuzással. A fiúk tréning után is együtt maradtak: többnyire a Sabariában vagy a budai Gül Babában ültünk le egy-egy pohár világos sör mellé, hogy megbeszéljük a tapasztalatokat, terveket, no meg hogy a csapat minden ízében összegyalulódjék, s kialakuljon az a baráti szellem, amely nélkül semmilyen együttesnek nem lehet tartós sikere. Szóval éreztük mind: új szelek fújdognak a Fradiban, s egy kemény, céltudatos akarat irányítja a dolgokat.

Az összeállításról egyelőre nem volt szó. De csakhamar észre kellett vennem, hogy Némethnek velem különleges tervei vannak. Feltűnő gyakran küldött a kapura lövöldöző csatárok közé; ejteni, dopplerozni tanított – mi szüksége erre egy hátvédnek? Nyilván abból indult ki, hogy ha rablóból lesz a jó pandúr, állóbekkből is lehet csatárt nevelni: azokat úgyis egy bordában szőtték, ismerik egymás minden moccanását. Mert hiszen középcsatár kellett a csapatba, s hogy némely húzásom jobban sikerült, edzőnk már nem is titkolta: engem szemelt ki. Gondolhatják, felkavart ez a kombináció. Melyik hátvéd nem álmodik arról, hogy egyszer gólt is lőhet? – s íme, én a legelsőtől tanulhatom a csatármesterséget. Németh nem is sajnálta tőlem az idejét, félre-félrevitt a fedett uszoda medencéjének egyik sarkába, magyarázgatta a lövések, csavarások titkos fortélyait, meg a víz alatti lökéseket, rúgásokat, melyekkel a hátvédek öleléséből kell szabadulni. Hazafelé ment is, ki a téli Margitszigetről, nemegyszer belém karolt, emlékeiből mesélt, nevezetesebb gólokról, utazásairól, távoli országokról, elfeledett régi vízilabdázókról, Padou-ról, a jeles franciáról, ki még negyvenöt éves korában is válogatott volt, meg a magyar sport úttörőiről, az FTC hajdani titán-

jairól: Wenkről, Fazekasról. Mert nagy volt régen a Fradi, nagy a vízben is, s ránk vár, hogy a zöld-fehér zászlót újra magasba emeljük. A sziget hava ropogott talpunk alatt, a vizes úszónadrág kővé fagyott kezünkben, de mi nem fáztunk, vittük bőrünkben a forró zuhany gőzét, szívünkben a ferencvárosiak elmúlt s jövőendő dicsőségének tüzét.

Én csak attól féltem: nem állom meg a helyem, és akkor megharagszik rám, kihagy a csapatból. Mikor aztán lassan kítavaszkodott, s mi is áttértünk a kétkapus edzésekre (szabályos kis mérkőzéseket vívtunk, bevonva a tartalékokat, ifjúságiakat) – Németh egyszerre izgatott, türelmetlen lett. A partról többször rám kiáltott, legorombított a csapat előtt; már nem is magyarázott, csak veszekedett. S egy alkalommal, midőn hátvédektől nyomorgattatva mellélőttem, Jamesz a fejéhez kapott, úgy ordított:

– Mit csinálsz! Mit csinálsz?

– Háttal álltam – mentegetőztem –, nem láttam a kaput.

– Sose lesz belőled csatár! A kaput *érezni* kell!

Ebben sajnos mélységesen igaza volt, magam előtt se tagadhattam. Németh rögtön le is dobta a melegítőt, beugrott a vízbe – a hátralevő negyedórában hat gólt lőtt. Engem elcsüggesztett ez a fordulat, de az edzés után Jamesz odajött hozzám az előcsarnokban. Nagyon kedves volt, újra belémkarolt, s úgy mondta el: megváltoztatta elhatározását, ebben az évben még egyszer játszani szeretne, utoljára. (Később még tíz esztendeig vett részt a bajnokságokon.) Rám azonban föltétlen számít a csapatban, eredeti posztomon, mint állóbekkre, és nagyon bízik bennem.

Így is lett. A tréningeken attól fogva már hátul álltam, híven silbakolva a centerek mellett; őriztem a ferencvárosi kaput, őriztem minden érzékemmel, idegszálammal, vércsöppemmel, az ifjú szerelem lángolásával. Hiszen most már én is a bandához tartoztam – a zöld-fehérek, ez a forró közösség gyorsan magába olvasztott. A csapat többnyire együtt lógott, akkor is, ha nem volt edzés: vasárnap Németh Jameszék újpesti lakásán gyűltünk össze, megszámlálhatatlan sonkás és sajtos kenyeret fogyasztva, vagy az Üllői úti pályára mentünk (természetesen szabadjeggyel) biztatni a Ferencváros labdarúgóit. Kedves tanyánk volt a Tabáni Sörccsarnok is, hátvéd-társam, Hohl Béla apjának kiskocsmája a Gellérthegy alatt a Duna-parton: meleg pogácsájáról, friss söreiről, malacpörköltjeiről nevezetes – klubtagoknak különleges adag járt. Ezzel én is gyakorta éltem, esténként betértem a kocsmába: Hohl Béla a kasszát kezelte, de közbe oda-odaült hozzám, hogy megbeszéljük a bajnokság esélyeit és – amiként egy jó hátvédpárhoz illik – gondjainkat, örömeinket kicserélve, minden vonatkozásban megismerjük, és hunyorításból is értsük egymást, hiszen Bródy kapuja előtt mi ketten

voltunk a „vasbeton védelem”. Csapatunkból Molnárt, vagyis Molit említhetem még, a fedezetet (ugyancsak tagja az olimpiai győztes válogatottnak), továbbá jobbszélsőnket, Tátos Nándit, az ország akkori leggyorsabb úszóját.

Külön kell szólnom az együttes balszélsőjéről egy óbudai fiúról, Malvinról. Szőke és halovány, kék szemű, ábrándos tekintetű; vékony arcbrőn átütött a pír: az ifjú Werthert képzeltem ilyennek. Ez a szende, megnyerő külsejű fiú volt a Margitsziget legádázabb csínytevője és a legeredetibb színészi tehetség, akit láttam életemben. Az arca, egész megjelenése oly jámbor, bizalomgerjesztő: ha a sportpályák kapujában szokása szerint falevelet nyomott a jegyszedő kezébe, annak eszébe se jutott, hogy lóvá tehetik. Malvin gyűjtötte a lejárt átszállókat, mindig volt a zsebében száz-százhusz darab, s ha a kalauz a jegyet kérte, hanyagul az egész csomagot odanyújtotta: – Válassza ki! – Fáradhatatlan volt a tréfákban, beugratásokban, szikráztak belőle az ötletek. Ő vezetett bennünket, amikor a Szent István körúton vagy húszan (csupa megtermett, szvetteres alak) találomra becsöngettünk egy idegen lakásba, és félretolva a megdöbbszent szolgálot, behatoltunk a szobába. A család – apa, anya és két nagylány – éppen lefeküdni készült; sosem felejttem el arcukat, amelyre az utolsó ítélet rémülete ült ki. Valóban meghökkentő látvány lehetünk: egyetlen szót se szóltunk, csak róttuk némán a szobát fel s alá, mintegy tíz percig, majd köszönés nélkül távoztunk, ugyanolyan titokzatosan, ahogy jöttünk. S midőn csínyjei végeztével Malvin a téli éjszakában hazatért, mutatóujját megnyálazta, és azt nyomta bele a házmester tenyerébe. Az álmos házmester a hideg érintésre úgy hitte, pénzt kapott: Malvin még az emeletről is látta, ahogy ott áll a lámpa alatt s ámulva nézte a kezét, hová tűnt belőle a húszfilléres?

Az én nappalaim azelőtt elég szürkén teltek, sivár és unalmas munkában, amelyet alig vártam, mikor tehetek le: megvallom, örömöm találtam ezekben a kamaszos tréfákban. Amint végeztem az irodában, rohantam a szigetre; az egyesülettől állandó ingyen belépőt kaptam a sportuszodába. Este nyolcig, kilencig tartott az edzés, utána miénk volt a város. Malvinnal is csakhamar összeszoktunk: a mester szerette buzgalmamat és tanítványául fogadott. Elindult például a Margit hídon, és odalépett egy idősebb bundás hölgyhöz. – Nagyságos asszonyom... – szólította meg illemtudón, s amikor a nő feléje fordult, hogy mit kíván, Malvin ellépett mellette, és mint aki csak a divatos slágerba kezdett, énekelte tovább: – ...ön új tavaszra vár, szemében ott ragyog egy nyári napsugár!... – A hölgy méltatlankodva szólt utána: – Csibész! Szemtelen fráter!

Ekkor következett az én jelenésem. Hátról odaléptem a bundás nőhöz, s mint egy járókelő, ki az esetnek szemtanúja volt, kalapomat udvariasan megemeltem: – Bocsánat, mit mondott önnek ez az alak?

– Kérem, ilyen arcátlanság! Megszólt, aztán csak beleénekel a képembe...

– Hallatlan! – háborodtam fel én is. – Micsoda fickók vannak! Kedvem volna megleckéztetni...

– Azt hiszi, én is a pajtása vagyok! Csirkefogó... Az én időmben másképp viselkedtek a fiatal emberek...

– Ez így van – kontráztam. – Kérem szépen, a mai fiatalságban nincs egy csöpp tisztességtudás. Csak üresség, léhaság, hülye viccek... Szomorú dolog ez kérem.

Kis szünet. Krákogva kezdtem el újra:

– Nagyságos asszonyom...

A hölgy felém fordult: – Tessék?

– ...ön új tavaszra vár! – s mentem tovább a hídon, énekelve, bömbölve; mentem Malvin után.

Gaz dolgokat műveltünk, nem tagadom. Minden csapat körül lebeg néhány örök útitárs, félig intéző, félig szurkoló: meglett emberek ilyen vagy amolyan „bácsik”, kik valaha maguk is versenyzők lehettek. Jellegzetes alakja ez a sportvilágnak; otthon bizonyára van felesége, családja, van hivatala vagy üzlete, de mindez mellékes az életben. Amiért él, az a csapat, minden útjára elkíséri, ott van minden edzésen, mérkőzésen. Vacsorát fizet a fiúknak, díjakat ajánl fel, tanácsot ad minden ügyükben, pénzt kölcsönöz, vigyáz a kondíciójukra. Szerelmes a csapatba, együtt az egészbe: saját dicsősége, ha kedvencei győznek s könnyezik, eget-földet káromol, nem alszik a vereség után. Velünk is jártak ilyen öreg fradisták – gonosz kamaszok voltunk, fiatalok, elbizakodottak: egy léha viccért mindennap eladtuk őket. Marió az elektromos műveknél volt díjbeszedő; egyszer ijedten súgta oda az utcán: – Fiúk, most ne hülyéskedjete, ott jön a főnököm! – Nekünk csak ez kellett, két oldalról erősen belekaroltunk, jobbra-balra ráncigálni kezdtük s közben fennszóval korholtuk, hogy nahát, nahát, minek iszik az ilyen, aki nem bírja... Marió me nekült volna, de szorító karunk közt csak tántorogni, botorkálni tudott; hol a főnökére pislogott, hol ránk, zavart, báva nevetéssel, hogy ugyan már fiúk, ne izéljete – s ettől még részegebbnek látszott. Nem is bírta soha kimagyarázni ezt a dolgot. Szegény jó Pista bácsival pedig nem is győzném felsorolni, mi minden komizságot műveltünk. Elloptuk az esernyőjét, és Ceglédről küldtük el címére, a nyilvános házat írva feladónak, hadd örüljön a felesége, vízbe dobtuk az új kalapját, kabinjába lopóztunk, hogy bevarrjuk a zsebeit – és Pista bácsi tűrte mindezt boldogan, fizette a söröket, mérkőzés előtt taktikai tanácsokat sugdosott fülünkbe, és rajongott hódoló rajongással a fiúkért, a csapatért, a Fradiért.

...Hát így loptuk az időt, s így múlt el a tél meg a tavasz. És persze kemény előkészületekben a versenyidényre: a végtelen úszások, lövésgyakorlatok, kétkapus edzések után szomjasak voltunk az igazi küzdelemre, dicsőségre. Mikor aztán elkezdődött a bajnokság, rögtön kitetszett, hogy az erős tréning nem volt hiába. A tabella első három helyén akkor már évek óta mindig ugyanaz a három együttes osztozott, az UTE, a MAC és az MTK – a többiek messze mögöttük lubickoltak. S ezen nincs mit csodálni, mert anyagilag is az említettek voltak a legtehetősebb csapatok, játékosaiknak több edzéslehetőséget és számtalan egyéb kedvezést juttattak: a MAC, mint az arisztokrácia és a dzsentrik társadalmi egyesülete, tekintélyes állami szubvenciót húzott, azonkívül főúri adományokat; az UTE mögött az Egyesült Izzó állt (saját uszodával Újpesten), az MTK mögött pedig a mecénás Brüll Alfréd milliói – most pedig, hogy játékosai a BSE-be igazoltak át, a főváros védnöksége alá kerültek. Mi azonban, a zöld-fehérek jórészt a szurkolók áldozatkészségéből tartottuk fenn magunkat – mi szegény csapat voltunk, nem tudtuk kényelmes állásokkal magunkhoz csalogatni a híres játékosokat: minket a közös ügy tartott össze. És mégis, már az első mérkőzésen megtépáztuk a három nagy csapat hegemoniáját, benyomultunk közéjük a tabella elejére. S ha az elsőre – rosszabb gólarányunk miatt – ezúttal még nem is lehetett reményünk, végig veretlenek maradtunk (mindössze két-három döntetlennel): „kis csapat” létünkre sikerült megtörmünk a jeget.

A bajnokság minden mozzanatának ismertetése nem lehet itt feladatomban, de utolsó és legnehezebb mérkőzésünk emlékéért – a sokévi bajnok UTE-val szemben – meg kell mentenem a feledéstől. Az elsőséget akkor már nem vehettük el tőlük, csakhogy mi sem akartuk elveszteni veretlenségünket és jó helyezésünket. – Legalább döntetlenre kell végezni! – jelentette ki Németh Jamesz, aki erre a találkozóra mint renegát újpesti – gondolható – különösen készült.

Igen ám, de mit csináljunk Kisléggel, az UTE főntebb nevezett centérével? Hogy fogjuk le, ki fogja le? Kislégi abban az évben hátborzongató formában játszott, egymaga több gólt lőtt, mint csapatának tagjai együttvéve. Ez a középcsatár, említettem, nem annyira technikájával, mint inkább a testi adottságaival érvényesült: egy hústorony, egy kolosszus, mellkasa körülfoghatatlan – lapátnyi tenyerével úgy dobálta hálóba a labdákat, mint tojásokat a serpenyőbe.

Hogy fegyverezzem le, én a kezdő, soványka hátvéd ezt a gólzsákot, ellenfelünk legveszélyesebb emberét? Hiszen fejfel volt nálam magasabb, vastagságra meg pont kétannyi, mint én. Jamesznak pedig éppen szívügye volt, hogy Kislégi lehetőleg leégjen, hiszen őmiatta szorult ki a válogatott-

ból, és hagyta ott az UTE-t. Főtt is nagyban a feje, miképpen állítsa fel csapatunkat, még engem is megkérdezett.

Hiába, nem tudom lefogni – feleltem –, játszasd inkább Tombort. – Ez a Tombor ugyancsak fiatal hátvéd volt, labdakezelésben még gyöngébb is, de öles természetű, szálas, izmos gyerek, legalább erőben méltó Kislégihez. Németh azonban csak hümmögött, fejét csóválta, és néhány nappal a nagy összecsapás előtt egy este elhívott a Gül Babába, sört rendelt, s itt közölte velem bizalmasan, hogy döntött: mégis én játszom.

– Hiszen tudod, hogy élek-halok a játékért – mondtam. – De Kislégi vasárnap hat gólt fog lőni rólam: nem bírom lefogni.

– Mi az, hogy nem bírod? Minden centert le lehet fogni, nekem elhiheted.

– De édes Jamesz, mondd meg, mit csináljak? Ha mögéje állok a kapu felé, odatálalják neki a labdát, éppen a kezére, hátulról nem érem el, csak kapálódzom, és elnyomni sem bírom, belövi...

– Hát állj elé.

– Akkor meg föladják neki, magasan a levegőbe: legalább húsz centivel hosszabb a karja. Egyből bevágja, mintha ott se lennék...

– Elöl-hátul, ez mind lényegtelen! – fortyant fel Németh. – Az a kérdés, van-e benned igazi ferencvárosi szív? Fradi-szív!

– A szív, ott nincs hiba. Ha az életem kéritek...

– No látod: ez az. Ez kell ide, Fradi-szív! Nem lesz semmi baj, csak figyelj ide jól... – Jamesz még egy sört rendelt, én pedig figyeltem...

...Eljött aztán a nagy nap, a mérkőzés napja. Kábult izgalomban ébredtem, s rögtön leszaladtam a zöld sportújságért: abban is az állt, vajon Karinthy le bírja-e fogni Kislégit, ezen dőlt el a rangadó. Étvágyam se volt, számoltam a végtelen órákat: ha lehunytam a szemem, vizet láttam, repülő labdát, fehér tajtékcsikot, amerre a játékosok elúsznak.

Már négykor az uszodában voltam, akkor terelgették ki a vasárnapi fürdővendégeket. A víztükör lassan elsimul, tiszta kék üvegtömbbé merevedik, amely éles rajzban mutatja a fenék világos sávjait. Előbb az úszóversenyeket tartják: fehér vászonba öltözött fürdőmesterek gyors kézzel köteleket feszítenek ki, a kötélén fagyűrűk, hogy fenntartsák a víz színén, ezek jelzik az úszók pályáját. Gyűlik a közönség is, benépesül a barna kőtribün, fehér ruhás starterek, bírák, időmérők sűrűgnek, színes zászlók röppennek a magasba, piros, zöld, narancs köpenyben, melegítőben feltűnnek az öltözők felől a versenyzők. Rajthoz állnak az első indulók – edzőik még egy tanácsot súgnak fülükbe –, a kőre lépnek, lehajolnak, megfeszülve, ugrásra készen; elcsönnesül a lelátó krátere, egy fojtott vezényszó, egy pisztoly durranása, a löpor bárányfelhőcskéjét beszívja az ég kékje – nyolc ifjú test csob-

ban a vízbe. Gyorsan peregnek a versenyszámok, kiáltozás, taps; a lányok úsznak, klubtársnőik zsi bongva biztatják őket: a győztes kiszáll a partra, s amíg fényképezik, lihegve, boldogan rázza fényes bőréről a vizet, veszi le a sapkát, haja nedvesen bomlik ki alóla.

A nap már a Rózsadomb fölött járt, s az idő lágy hűvösre fordult, amikor befejeződtek az úszóversenyek, és a fürdősök öles fémkerékre csavarták vissza a köteleket; mások a két kaput csúszatták be a vízre, meg azt a fehér tányért középre, amelybe a labda kerül kezdéskor. Az előmérkőzés alatt (két jelentéktelenebb csapat játszott) mi is levetkőztünk, bolyhos zöld köpenyben üldögéltünk a lelátó szegletében. Jól előkészített együttesnél ilyenkor már nincs taktikai megbeszélés; Jamesz is csupán egy-két utolsó szóval, intéssel figyelmeztetett kit-kit a dolgára, és még egyszer szívünkbe véste: – Fiúk, nincs előre eldől t mérkőzés, nincs verhetetlen csapat. Tudjátok mi a tét; ha mindent beleadtok, legyőzhetjük őket, de kikapni semmiképpen se szabad. Ne féljete k tőlük, én ismerem őket: a múltjukból élnek, Kislégin kívül nincs egy gólképes emberük. A jövő a tiéte k, senki el nem veheti: fiatalok vagytok, fradisták. Meg aztán én is ott leszek.

Ez ugyan csak félig-meddig volt helytálló érvelés, hiszen Némethen kívül Bródy is, Molnár is öreg játékosnak számított, de erre akkor nem gondoltunk. És már el is hangozott a sípszó, és már ugrottunk is a hűs vízbe. Ilyenkor csak egy-két bemelegítő lövésre van idő – láttam, a túlsó oldalon Kislégi irtózatosa bombákkal etette a kapust. Aztán a két csapat felsorakozott az alapvonalnál; ellenfeleink harsány „Újpest, Újpest, Újpest!” csatakiáltással üdvözölték a közönséget. Majd Németh, a mi kapitányunk úszott kissé előrébb, és felénk fordulva: – Fiúk, az ellenfél csapatának háromszoros... – Mi bevágtunk s teli torokból, egy ütemre kiáltoztuk: – Hajrá Fradi! Hajrá Fradi! Hajrá Fradi! – A tribün felmorajlott, átvette, visszhangozta, a bíró újra sípjába fújta.

Ők érték el előbb a labdát, a két csapat fölfejlődött. Idegességem, amely napok óta szorongatott, abban a pillanatban elmúlt; minden érzékszervemmel a labdát követtem, és csak egyet tudtam: helyt kell állnom, helyt fogok állni. Hiszen visszafelé úgy sincs már út: minek is élnék, ha itt elbukom? Nagy, lomha csapásokkal, akár egy cet, Kislégi is megérkezett a kapunk elé, én tüstént mellé úsztam: szevasz, szevasz, kerestük meg egymás kezét a víz alatt. De még el se helyezkedtünk, már repült oda a labda, igaz, kissé pontatlanul, inkább felém esve; gyors indulással rávetettem magam, és Kislégi karja alól kikanalazva hazaadtam a kapusnak, Bródynak. A közönség megmozdult: a föllélegzéson érződött, hogy a mieink vannak többségben, sok szurkoló rögtön ide jött a futballmeccs után. Bródy várt egy pillanatig – nyu-

godt, tapasztalt kapus volt, aki kitűnően áttekintette a pályát, és okos félszavakkal irányította a védelmet –, a tisztán álló Hohl Bélának passzolt, az pedig Molnárnak. Moli nagy lendülettel vitte föl a labdát, összejátszva Tátossal, a támadás kibontakozóban volt – csakhogy Malvin elől valami hibát vétett, elrúgta magát a hátvédről: füttyszó, szabaddobás ellenünk. Azt hittük, most majd ők támadnak, felhozzák csatársorukat. De mi történt? A szabaddobást végző újpesti játékosnak esze ágában se volt szöktetni csapatát: egyszerűen előrevágta Kisléginek – mintegy elismerve, hogy mással úgysem érdemes kísérletezniük. A labda ezúttal pontosan a csatár kezéhez szállt; Kislégi fölemelte, és mintha én a világon se volnék, élesen, védhetetlenül a bal felső sarokba szúrta. Bródy utána se szagolt.

A tribünön döbbsent csend, elszörnyedés fogadta a gólt, csak az újpestiek kis tábora zajongott. Marió és Pista bácsi fejüket fogták: mi lesz itt, édes istenem, mi lesz, ha már így kezdődik!... Elszontyolodva úsztak vissza a mieink is, csak Jamesz nem csüggedt: – Semmi baj, fiúk, Tátos eriggy a labdára! – Tátos indult, el is érte, visszafelé játszott, mi hátul tologattuk kicsit Hohl Bélával; akkor láttuk, hogy Malvin szökik. Szépen, tisztán elébe táltuk, Malvin meg, hiába nyomták, rögtön tovább Némethnek. Hogy aztán Jamesz mit művelt a labdával, nem lehetett szemmel követni. Csak fröcskölés látszott, egy kéz, egy láb: a labda a hátvéd előtt, majd mögötte – s máris rezegeve-táncolva a hálóban.

– Gól! – és micsoda gól, Németh legszebb napjait idéző; valósággal boldondá tette a bekket. Ujjongott, felvillanyozódott a tribün is, érezte mindenki, több ez, mint egyszerű kiegyenlítés. Hiszen egyenlőről indultunk, de míg az a 0:0 fehér lap volt, amelyre minden írható, az 1:1 már rang: igazi ellenfelek vagyunk, méltók a bajnokcsapathoz! Én is izgatott lettem s oly forró, hogy a víz fölhevült köröttem, úgy mozogtam benne, akár egy meleg burokban: tudtam, most jött el az időm.

Az iram kissé lanyhult, mezőnyjáték folyt, a labda messzi elől a túlsó térfélen. A center és az állóbekek ilyenkor némán tapossák a vizet, várják, mikor kerül rájuk a sor. Nos, egyszerre csak fölemeltem a karom, és jobb felől teljes erőből nyakon vertem Kislégit. Jókora csapás lehetett, de persze nem egy ilyen hústömbnek; ellenfelem is inkább csodálkozva nézett rám:

– Mit akarsz? Hisz itt sincs a labda...

– Itt sincs? – sziszegtem most már vérszemet kapva, s megvadulva saját durvaságomtól, bal felől is rásóztam egyet. Kislégit úgy felbőszítette ez az időszerűtlen merénylet: agya elborult, tekintetére barna hályog ült – de nekem éppen ez volt a célom. Két ököllel sújtott a fejemre, hogy a csigolyám beleroppant, s a következő pillanatban csak összegubancolódt, ficánkoló testek látszottak azon a helyen, egy-egy kinyúló s újra elmerülő véres vég-

tag a fehér tajtékban, mint a harcoló krokodilusok a Tarzan filmben. Rúgtuk, marcangoltuk és haraptuk egymást, víz felett és víz alatt, köröttünk vörös hab a kék medencében. – Megöli, megöli! – kiabáltak a partról (már-mint hogy Kislégi engem), míg végre a bíró is odanézett. Füttyült is olyat, akár a sárgarigó, hosszút, trillázót – mert a dulakodás hevében nem akartuk meghallani –, s nem sokat firtatva, ki kezdte a verekedést, kis zászlajával mutatta, hogy hagyjuk el a medencét, mindketten ki vagyunk állítva.

Dicstelen látvány lehettünk, amint a partra kászolódtunk. Kislégi összekarmolva-harapva, szemén lila monokli; sapka, nadrág cafatokban csüngött alá hatalmas megtépázott testén. De ő még istenes volt hozzám képest – nekem minden tagom vérzett. A vállam kificamodva, ajkam feltépve, orrom betörve, fogam kitörve: ma is viselem e nap feledhetetlen nyomait. Fürge ferencvárosi leányujjak vettek ápolásba; éreztem tapintásukon, hogy most simogatni is tudnának, hisz a zöld-fehér zászlóért véreztem. S ha fájt is minden porcikám, szívem, a Fradi-szív ujjongott: mégis megtettem, amit tehettem, kihoztam Kislégit a vízből!

A játék közben folyt tovább – akit kiállítottak, a szabályok értelmében, csak a következő gól után térhet vissza a vízbe. Ez a gól azonban sehogy se akart megszületni. Hiába rohamoztak az újpestiek, most látszott, hogy Kislégin kívül nincs igazán veszélyes emberük; gyöngye, távoli lövéseiket Bródy úgy kapdosta el, mint az őszi legyeket. De többnyire el se jutottak a kapunkig; védelmünk, amelybe Molnár is visszahúzódott, romolhatatlan fal volt, biztosan háraitott. Így múlt el az első félidő, gól nélkül, s így fordultunk a másodikba, változatlan 1:1 állással.

Akkor már mások is megértették, milyen hőstetre vállalkoztam; nevetve, vigasztalva jött oda nem egy régi szurkoló, ismeretlenek szorongatták a kezem, perecet, körözöttes zsemlét, süteményeket küldtek. Kislégi is rájött, hogy beugratták – dühöngve járkált a medence szélén, kiáltozott, biztatta csapatát, lőjenek már egy gólt, öklét rázta, hogy marhák, micsoda marhák!... De hiába: védelmünk a helyén volt, hibátlanul reteszelt. Kislégi akkor mást gondolt, s most már azt ordította az ÚTE-játékosoknak: – Legalább engedjete be egy gólt! – úgy okoskodott, hogy utána ő visszazáll a vízbe, s lő cserébe négyet. Igen, csak hogy ezt a mieink is tudták és messziről elkerülték az újpesti hálót. Volt úgy, hogy például Malvin egész egyedül állt, tán négy méterre az ellenfél kapujától, amelyből a kapus még ki is úszott, üresen hagyta, hogy tessék, lödd be. Helyezgette Malvin a labdát bal kezéről a jobb kezére, így is nekiállt, úgy is, lóbálta, himbálta – a közönség már majd szétrobbant az izgalomtól –, aztán az üres kapu előtt fapofával hazaadta a védelemnek. Kislégi sapkáját csapkodta a földhöz mérgében.

Nem részletezem tovább. Az újpestiek középcsatáruk nélkül nem tudtak gólt lőni, a mieink tudtak volna, de nem akartak. Később, a játék vége

felé már akartak volna, de akkor meg nem sikerült: ellenfeleink, úgy látszik, belenyugodtak az eredménybe, s a kapujuk elé tömörültek. Sötétedett már, kigyúltak az uszoda lámpái, sárga fényük ringott, szétfolyt a vízen, világosabb s árnyasabb mezőkre osztva a medencét. Aztán a játékvezető füttyült: vége volt, 1:1, döntetlen.

... És este újra együtt ültünk a Gül Babában, mind az egész csapat. Fáradtak voltunk, izmainkban éreztük a mérkőzést, rólam nem is beszélve – de a jókedv magasan szállt: hiszen elértük, amit magunk elé tűztünk, a bajnokcsapat nem bírt velünk, megőriztük veretlenségünket. Voltak ugyan, akik most már azon spekuláltak, hátha győzni is lehetett volna, ha ez vagy az így meg úgy lett volna – de Jamesz leintette őket: örüljünk most a döntetlennek, majd eljön az is, lesz még bajnok a Fradi, csak így tovább, mindig előre! Ott voltak a lányok is, kedvesen, kipirulva, sört ittunk, énekeltünk, kezüket kerestük az asztal alatt, Malvin az emlékeiből mesélt, régi óbudai beugratásokról. Németh kivételesen némi hosszabbítást is engedélyezett: amíg a Nemzeti Sport megjelenik. Egymás kezéből kapdostuk ki, mert annál nincs nagyobb gyönyörűség, mint amikor az ember saját nevét olvassa az újságban. Benne volt, benne a dicsőségünk, az első oldalon, az én nevem is, kiemelve, dicsérettel. Égette a zsebem, míg a lányokat hazakísértük, ott-hon is kiteríttem, újra meg újra elolvastam, milyen „sikeres fegyvertényt hajtott végre a fiatal hátvéd, mikor az ellenfél legveszélyesebb játékosát kivitte a vízből, ezzel is tanúbizonyságát adva áldozatkészségének és igazi ferencvárosi küzdőszellemének”.

*(Baracklekvár és más történetek. K.u.K. Kiadó, Budapest, 2001.
[Unikum Könyvek] 79–103. old.)*